

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SLOVENE

Izbija vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Zmagovita letalska bitka v Egiptu

V dveh dneh je bilo sestreljenih v Egiptu 67 angleških letal — Bombni napad na Gibraltar in na Malto

Vojno poročilo št. 879

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V zmagoviti letalski bitki na egiptovskem bojišču dne 20. oktobra, ki se jo je udeležilo okoli 200 sovražnih in prav toliko osonih letal, so italijanski lovci sestrelili 44 sovražnih letal, nemški pa 11. Izgubljenih je bilo 11 osonih letal.

Pri drugih sovražnih akcijah smo izgubili dve letali, dočim je bilo drugih več ali manj težko poškodovanih.

Včeraj je italijansko-nemško letalstvo izvedlo znova učinkovite nastope proti našim razvrstjenim eskadram, usmerjenim proti naši razvrstitvi ter je vzdržalo silovite boje z močnimi lovskimi oddelki: osem angleških letal je bilo sestreljenih, štiri druga pa so tresčila na tla, zadeta od protiletalskega topništva. Eno naše letalo se ni vrnilo.

V noči na 20. in 21. oktober so italijanski bombniki z vidnimi učinki napadli vojaške cilje v Gibraltarju.

Nadaljevali so se dnevi in nočni napadi naših formacij na otok Malto.

Dodatek k vojnemu poročilu 879.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Nemci odlikovali italijanski zbor v Rusiji

Vzhodno bojišče, 22. oktobra. AS. General von Tippelskirch je ob izročanju železnih križev častnikom in vojakom 35. italijanskega armadnega zbora v Gorbatovu 28. septembra letos imel naslednji govor:

»V Hitlerjem imenu imam čast in veliko veselje, da z znamenjem železnega križa in vpricho poveljnika 35. armadnega zbora, ekse. Messeja ter poveljnikov divizij odlikujem nekaj hrabrih vojakov iz zavezniške italijanske vojske, ki so se posebno odlikovali. V kar najhujših bojih so z ramo ob rami z nemškimi tovariši izjalovili vse mogoče boljše napade konec meseca avgusta, ki naj bi bili pogazili zavezniške boje črte. To je storil junaški in plemeniti odpor divizij »Stor-

zescac, »Celerez, »Pasubio« ter neubranljivi zagon konjeniških polkov »Novara« in »Savoia« ter pogumnih črnih sraj. Pomembne sile, ki jih je nasprotnik uporabil pri napadu na bojišče, ki ga drži 35. armadni zbor, kaže kakšen pomen je rusko poveljstvo pripisovalo nastopu, ki naj bi bil pritegnil za obrambo sile, zaposlene v bitki za Stalingrad. Zagrizeni odpor tukajšnjih italijanskih enot pa ni samo izjalovil sovražnikovih načrtov za zlom bojišča, temveč tudi njegova ogromna prizadevanja, da bi pritegnil sem druge sile ter razbremenil bojišče pri Stalingradu in ga rešil nepretrganega nemškega pritiska. Zahvaljujem se vam v imenu nemške vojske in posebno v imenu vseh nemških tovarišev, zapletenih v bitko za Stalingrad, za vaš bojni duh in vašo vztrajnost.«

Dr. Goebbels o vlogi časa v sedanji vojni

mladih evropskih narodov nad bogataštvom in boljševizmom

Berlin, 22. oktobra. AS. V zadnji številki nemškega tednika »Das Reich« nemški propagandni minister objavlja pomemben članek. Najprej na kratko povzema in razvija nekatere misli, ki jih je bil podal v svojem zadnjem govoru, potem pa trdi, pojasnjuje in dokazuje, da čas zdaj dela samo za države Osi.

Čas — piše dr. Goebbels — ni činilec, ki bi delal sam od sebe. Dovoljuje le vojskujočim se državam, da nastopajo po njem. Utegne biti res, da čas podpira en tabor bolj kakor pa drugega, kadar se oba vedeta pasivno z ozirom nanj. Toda če ga oba izkoristita tako, kakor ga le moreta, je njegova naloga važna za učinke po končni odločitvi le v toliko, v kolikor dovoljuje enemu taboru bolj kakor drugemu, razmahniti lastno moč in si tako zgraditi boljše podlagi za nadaljevanje vojne. Če bi se bili torej Angleži orokostili s časom v teh treh letih vojne tako, da bi uresničili svoje težnje po novih osvojitvah ozemlja ter tako razširili svoje vojno gospodarstvo in povečali oborožitev, bi utegnili biti njihova razlaga pravilna, seveda četudi mi ne bi delali istega. Nobena teh domnev pa se ni uresničila. Verjetno bo moralo preteči še nekaj mesecev, preden bodo naši nasprotniki to spoznali in priznali. Njihovi voditelji si prizadejajo, da bi s svojimi frazami dopovedali, da ne vidijo, zakaj naj bi bil položaj zanje resen, toda to pri dejstvu ničesar ne spremeni.

Velika Britanija je doslej še skoraj vedno dobivala samo takšne vojne, pri katerih je čakala na svojem okotu, s tem oslabila sovražnikove postojanke, svoje pa ojačevala. Danes pa ni več tako. V zadnjih treh letih angleški imperij ni niti malo povečal svoje moči, pač pa jo naglo zmanjšal. Z ogromnimi izgubami ozemlja je Velika Britanija izgubila prav tako ogromno surovin.

Isto se je zgodilo tudi z Združenimi ameriški državami, zlasti pa še s Sovjetsko Rusijo. Vse, kar je sovražnik izgubil, smo dobili mi. Čeprav bi se utegnili zdeti nesmiselno, nam manjka za izkoriščanje teh surovin začasno le tistega, čemur Angleži pravijo naš sovražnik — časa. Potrebujemo časa, da bi v zasedenih vzhodnih deželah spet obnovili v obrat ogromna ležišča premoga in železa. Treba nam je časa, da obdelamo neizmerno ozemlje in da ga izkoristimo končno za naše oskrbovanje. Potrebujemo časa da organiziramo zaledje in ga postavimo v službo naše vojne moči, da preuredimo prevoz ter vzpostavimo na ta način promet med

domovino in zasedenim ozemljem na vzhodu, zlasti pa še promet v smeri od vzhodnih dežela proti naši domovini.

Imeti moramo samo potrpljenje. Pogoji za zmago so končno veljavno v naših rokah. Čas jih ne more oslabiti, temveč samo še bolj okrepiti. V Evropi danes gospodujemo — piše dalje minister dr. Goebbels — nad ozemljem, ki lahko daje vojni zanesljiv potek, v kolikor zaveda njeno trajanje.

Če se pridno in pametno vržemo na delo, da izkoristimo to ozemlje in ga v vsakem oziru pravilno vrednotimo, se nam ne more nič zgoditi. Mi hladnokrvno gledamo na vso stvar in ne slepimo ne sebe ne svojega naroda. Naše misli se ne opirajo na utvare in na prazne upe, temveč na določna dejstva. Najusodnejše za angleško propagando je, da skuša dopovedati, da je ozemeljski prostor samo breme, ne pa istočasno tudi nekaj koristnega. V vojni je važnejše pridobivati prostor, kakor pa čas. Kdor ima v svojih rokah prostor, ima tudi čas. In zato bo zmaga naša.

Pohlep ameriškega imperializma

Ameriški pohlep ne bo nikdar uresničen, ker ga bo preprečila zmaga

Trieste, 22. oktobra. Taulero Zulberti objavlja v listu »Piccolo« zanimiv članek v zvezi z zemljevidi profesorja Rennerja, iz katerih so jasno razvidni hegemonistični načrti Bele hiše. Načrti so tako absurdni, da jih je moral sam Roosevelt zanikati, rekoč, da nimajo nikake zveze z Belo hišo. Profesor Renner pa je v pogovoru s časnikiarji povedal, da gre pri njegovih zemljevidih za uresničenje teorije, vsebovane v atlantski karti, da bi se vsi narodi zavedli temeljnih načel bodočega svetovnega reda, katera je pred četrto stoletja formuliral Wilson v 14 točkah.

V Berlinu pripominjajo, da je ravno zaradi tega potrebno čimbolj obelodaniti imperialistične načrte ameriškega profesorja. Nemško ljudstvo mora dobro odpreti oči in ne sme pozabiti na strašno zasedo, ki mu jo je predsednik Wilson nastavljal leta 1918 s svojimi 14 točkami. Profesor Renner je sestavljal in objavil tri zemljevide: Evropa, Afrika in Bliznji vzhod in Pacifik. Pri tem pripominja, da imajo edino Združene države sredstva za vzdrževanje reda na petih kontinentih. Glavno vprašanje je seveda evropsko. Ker sta v Evropi samo dve veliki državi, Nemčija in Sovjetska zveza in ker se je od Napoleona vodila popolnoma napačna politika s poskusi oslabilosti evropsko zvezo, je ustanovitev združenih evropskih držav utopija, kajti potem bi jo nujno morala voditi Nemčija. Nemogoče je, da bi na celini odločevala Anglija. Edina možna rešitev je zato naslednja: ustanovitev osmih močnih držav okoli Nemčije, ki bi tako postala neškodljiva. Nemčija mora biti postavljena pod vojaško nadzorstvo in ameriške čete morajo zato bivati nekaj let v glavnih nemških središčih. Po Rennerju bi bilo naslednjih osem žandarmskih držav: Finsko-skandinska zveza, Italija in Nemčija, obe pod kon-

črtah s svojimi vojak, katerim so vzgled junaštva in požrtvovalnosti.

Lisbona, 22. okt. AS: Včerajšnje popoldansko vojaško poročilo iz Kaira, ki zmanjšuje težke angleške izgube, potrjuje, da je bilo 20. oktobra v letalski bitki sestreljenih le 11 osonih letal.

Nove zasedbe v Kavkazu

Zavzeta sta bila dva važna kraja, en sovjetski polk pa je bil uničen V Stalingradu so bili zavzeti novi bunkerji — Bombe na Anglijo

Hitlerjev glavni stan, 22. oktobra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V zahodnem Kavkazu so nemški planinski oddelki navzlic velikim nalivom predrti sovražne postojanke in v trdih bojih od hiše do hiše zavzeli dva sovražna kraja in pri tem uničili en polk sovjetskih strelcev. Zajetih je bilo nad 1200 ujetnikov, zaplenjenih 7 topov, 127 strojnica in mnogo drugega vojnega gradiva. Južno od Tereka so bili le krajevni boji.

V boju za Stalingrad so bili v trdih posameznih napadih zavzeti žilavo branjeni bunkerji in barikeade. Težišče nemških letalskih napadov je bilo na sovražnih oporiščih v severnem delu mesta. Nadaljni razbremenilni napadi na bojišče severno od mesta so bili s podporo nemških in romunskih letalskih sil brez ostanka razbiti. Bojna letala so nadaljevala z razbijanjem sovjetskih zvez v zaledju vzhodno od Volge.

Na ostalem vzhodnem bojišču razen lastnih sunkov in obrambe pred posamičnimi sovražnimi sunki ni bilo bistvenih vojnih dogodkov.

Južno od Murmanskja je letalstvo iznenada napadlo neko sovjetsko oporišče, kjer so nastala razdejanja in požari.

Včeraj sporočeni letalski bitki z dne 20. oktobra na egiptovskem bojišču so italijanski lovci sestrelili 34 loveev, nemški lovci 11, protiletalsko topništvo pa še 6 sovražnih letal.

21. oktobra so lovci skupno s protiletalskim topništvom sestrelili 12 nadaljnjih sovražnik letal. 12 zavezniških letal je bilo zgubljenih.

Napadi italijanskega in nemškega letalstva so bili tudi včeraj podnevi in ponoči usmerjeni na letalska oporišča ter druge trdnjave na Malti.

Pri napadu mešane skupine sovražnih letalcev na zahodno francosko področje je imelo francosko prebivalstvo zopet izgube, dočim je bila stvarna škoda majhna. Lovci so sestrelili tri 4 motorne bombnike. Poleg tega je zgubil sovražnik podnevi zahodno od Bresta ter nad južnim področjem zasedene Francije po eno letalo.

Nova španska poslanika pri Kvirinalu in sv. Stolici

Madrid, 22. okt. AS. Španski uradni list prinaša odlok zunanjega ministra, da je za novega španskega poslanika pri italijanskem dvoru imenovan Raimond Fernandez Cuesta, za novega poslanika pri sv. stolici pa Domingo de Las Barcenas.

Rim, 22. oktobra AS: Don Raymundo Fernandes Cuesta, novi španski poslanik pri Kvirinalu je enen najodličnejših političnih osebnosti mlade Španije. Bil je tesen prijatelj Jose Antonia Primo de Rivera ter je preživel tragično noč 22. avgusta, ko je bil Fernando Primo de Rivera, Unis de Alda v družbi z mnogimi drugimi mučenci španske narodne revoleucije zločinski ubit v ječi. Bil je tajnik falange in kmetijski minister. Nato je bil imenovan za poslanika v Braziliji zdaj pa bo zastopal Španijo v Rimu.

Alarm v Gibraltarju

Madrid, 22. oktobra. AS. Iz Gibraltarja poročajo, da je bil dan zadnje noč v trdnjavi znak za letalsko nevarnost in da so v veliki višini videli pet letal. Navzlic močnemu protiletalskemu ognju so letala brez škode odšla.

Nova čilska vlada

Santiago de Čile, 22. okt. AS: Predsednik republike Rios je potrdil novo vlado, v kateri je sprejel resor notranjega ministrstva liberalce Raul Morales, zunanje ministrstvo prav tako liberalce German Riesoe, obrambno ministrstvo radikal Alfredo Duvalde, pravosodno ministrstvo pa Oskar Gaiardo, ki pripada neodvisni skupini.

Dva ameriška rušilca potopljena

Buenos Aires, 22. okt. AS: Washingtonsko mornariško ministrstvo je sporočilo, da sta bila zadnje dni potopljena v bojih pri Salomonških otokih ameriška rušilca »Merebith« in »O Brien«.

Skupina banditov zajeta v Bosni

Belgrad, 22. oktobra. AS: V zahodni Bosni je bila uničena močna skupina srbskih banditov. Poveljnik krdele Peter Dragalič je bil zajet. Pri njem so našli Mihajlovičevu povelje, naj razpusti skupino, ker bi bil nadaljni odpor proti Nemcem zahteval samo nepotrebno žrtve. Nadaljevanje boja — tako je med drugim rečeno v povelju — bi služilo le boljševiškim in angleškim koristim, dočim bi borba privedla do iztrebljenja Srbov. Na vprašanje, zakaj ni izvedel tega povelja, je Dragalič odgovoril, da es je že skoro eno leto potikal okrog z 200 ljudmi in da so morali živeti od tatvin.

Smuts spravlja Angleže v zadrego

Rim, 22. okt. AS. Predsednik južnoafriške vlade Smuts je včeraj govoril v angleški poslanski zbornici. Vztrajal je zlasti pri zahtevi, da ne smejo zavezniški več izgubljati časa pri prehodu iz obrambe v napad. Docela nekoristno je čakati, da bi bila priprava končana v vseh podrobnostih, zakaj pri tem bi lahko zamudili ugodni trenutke. Omenil je, da Rusija prenaša težo, ki presega njene moči in ima veo pravico, da ji zavezniški kar se da naglo olajšajo breme. Potem je Smuts s igralskim zanosom poveljeval bodoči svet, kjer bodo osne države pritiene ob tla, znova pa bo vstala Zveza narodov, ki bo temeljila tudi na načelih atlantske karte, da bo utrdila in izboljšovala premoč zmagovitih držav. Govor je bil poln vsakdanjih rečenic, njegova oblika pa je bila primerna za ljudsko shodo. Angleška zbornica je ostala zaradi njega v veliki zadregi, čeprav ni manjkalo vlnudnostnega ploskanja.

Načelnik brazilskega glavnega stana odstopil

Buenos Aires, 22. oktobra AS: Iz Rio de Janeira poročajo, da je odstopil načelnik brazilskega generalnega štaba general Goes Monteiro. Predsednik Vargas je imenoval za novega načelnika generala Guedosa. V političnih krogih pravijo, da je bil general Monteiro najvplivnejši član diktatorske vlade in edina opora obsežnega režima predsednika Vargasa. Govorijo se, da je prišlo do nesoglasja med njim ter zunanjim ministrom Aranhom.

Obisk Visokega komisarja pri poveljstvu obmejne milične legije

Ljubljana, 22. oktobra.

Včeraj dopoldne je posejil Visoki komisar poveljstvo Legije obmejne milice, kjer ga je sprejel podpoveljnik dr. Palmisani, inšpektor policijske službe v zaledju, ter poveljnik Legije konzul De Padova.

Vojaske čast mu je izkazal vod obmejnih Črnih straž.

Eksk. Grazioli je posejil urade poveljstva ter urade ljubljanske kohorte, nato tudi tovarniške in službene prostore. Poveljnik legije mu je nato predstavil vse častnike, ki so pridržani temu poveljstvu.

Delo Pokrajinske delavske zveze v Ljubljani

V nedeljo, 18. oktobra se je vršila širša seja upravnega odbora Oddelka industrijskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze v Ljubljani, katere se je udeležilo 83 funkcionarjev, ki so zastopali 13 sindikatov z 19 skupinami ter 2369 organiziranih članov.

Iz poročila o dosedanjem delu oddelka in položaja industrijskega delavstva posnemamo, da je bilo v času od 1. X. 1941 sklenjenih 11 novih kolektivnih pogodb za posamezne stroke industrijskega delavstva, dalje 4 nove pogodbe za industrijska podjetja, 6 dodatkov h kolektivnim pogodbam in medzni sporazum za faktorje v tiskarnah. Trije medzni spori (za grafičarje, pivovarno »Union« in Zdržene papirnice Veveč) so bili rešeni v razsodiščnem postopku.

Tekom zadnjih mesecev je vložil oddelk 9 predlogov za nove kolektivne pogodbe, ki so že v razpravi, pripravila pa načrt pogodb za živilsko industrijo, oprekarne in industrijo klenja. Na predlog delodajalcev pa se bo razpravljalo o novih kolektivnih pogodbah za grafičarje in knjižničarje, iz katere že doslej obstajajo pogodbe.

Ker poteka več pogodb z dne 31. XII. 1942 ter pogodb ne odgovarjajo spremenjenim gospodarskim in draginskiim razmeram, je seja soglasno pobistila izvršni odbor oddelka, da

Preden je zapustil vojašnico, se je zadržal Visoki komisar v pričetnem razgovoru s Črni-mi stražami, ki so odpele himno Obmejne milice ter »Giovanezzos«.

Potem je naslovil na častnike in Črne stražice izbrane besede, poudarjajoč visokega duha, ki navdaja vrle obmejne oddelke, ki so tudi v tej pokrajini zapisali strani svojega junštva. Potem je izrazil poveljniku Legije svoje najbolj živo zadovoljstvo.

Končno je velel pozdrav Kralju in Duceju ter nazdravil Obmejni milici.

lahko odpove pogodbo, v kolikor ni odgovarjajoče poskrbljeno za socialno in gospodarsko zaščito delojemalcev.

V razpravi o poročilu je želelo več predstavnikov sindikatov in skupin pojasniti o ukrepih za izboljšanje položaja delojemalcev dotičnih strok. Pri-zadeti so vzeli na znanje pojasnila.

Nato je poročal strokovni svetovalec, fašist Cincio Dal Pra o vlogah sindikatov pri delu za zaščito gospodarsko socialnih interesov delavstva. Podčrtal je potrebo aktivnega sodelovanja delavstva v strokovnih organizacijah, da ne bodo le člani na papirju, marveč da podpirajo izvoljene funkcionarje za lastnimi izkušnjami in predlogi, ker le tako bodo pripomogli k uspešni rešitvi raznih vprašanj v skupno korist strok, za katere so bila pokrenjena.

Predsednik Zveze je v okviru posebnega strokovnega in organizacijskega tečaja predaval o delu predsednikov sindikatov in skupin. Pojasnil je nastanek in razvoj Pokrajinske delavske zveze ter podčrtal odgovorno vlogo predsednikov, ki so duša vsega strokovnega gibanja, katerim pa morajo stati ob strani z nasveti ostali funkcionarji sindikatov in skupin.

Tajnik oddelka je pojasnil določbe pravil PDZ, nakar je zaključil predsednik oddelka sejo in I. del tečaja s pozivom vsem navzočim na vztrajno delo za organiziranje industrijskega delavstva ter za izboljšanje socialne zaščite.

Po izjavi Janželjeve žene na Orlem, kjer se je ta hvalila ljudem o moževi krutosti, je Janželj Golijev sorodnik, sam zabodel Jožeta z nožem v srce.

Goli Jože je bil tri leta uslužbenec v ekspeditu uprave »Slovenec«. Kot katoliški fant se ni mogel navduševati za komunistične zločinske ideje in je bil vseskozi tudi načlen nasprotnik vsakega takega gibanja, ter ni skrival doma in ni-kjer svojega notranjega prepričanja.

ve dobro obdrže. Seveda moramo pred ozimivijo zelje temeljito očistiti gnilih in poškodovanih listov.

Največ preglavic nam bo brezdvoma spet napravila endivija. Menda ne gnije nobena zelenjava tako rada, kot ravno ta nesrečna, a ta dobra solata.

Endivijo shranjujemo le ob popolnoma suhem vremenu, ko so listi ja dovolj suhi. Najbolje se ohrani še »oskarjale«, če imamo zračne in suhe kleti. Rastline porujemo in jih obesimo, ali pa jih naložimo vznak na police. Tudi v mivki, jelovem žaganju in šotnem združbu se dobro obdrže. Nekateri prezimujejo endivijo v topli gredi ali pa na toplih gredicah pri zidu. Potem uredi prenosno leseno gredo s katero pokrijejo rastočo endivijo. Če hočemo dolgo časa jesti endivijo, jo varujemo pred mokroto!

Tudi paradižniki so prejenjali zoreti. Zelene plodove potrgamo pred prvim mrazom in jih vložimo v suho žaganje, kjer počasi dozore. Čez kakšen mesec nam se bodo ti plodovi pordečili in jih bomo lahko uporabili. Tudi ves paradižnikov grm lahko izrujemo in ga obesimo na suh in zaveten prostor.

Pred vzimivijo pa moramo kleti dobro prezračiti, pospraviti in prebeliti, da uničimo ja vse plesni in gnilobe. Tudi kasneje pridno zračimo in prebiramo nagnite rastline, da se ne okužijo med seboj.

Ljubljancani! Dajte prispevke za protikomunistične oddelke samo za nesljlivim in za to legitimiranim osebam!

pravil ter jo na novo zamislil ne kot dramo, temveč kot ilustracijo povesti. In kot taka je bila uprizorjena prvič letos 13. t. m.

Režija prof. Sesta je teh šestnajst slik, prirejenih za oder, še bolj poudarila kot ilustracijo epičnega teksta s tem, da je razdelila oder v predstavo, katero je obdala s knjižnico: v kotu sedi bralka Jurčičevih spisov ter bere po načinu režije Hudožnikov (n. pr. Idiot) povest, ki jo karakterizira velika knjiga stare izdaje Jurčiča, viseča čez ves zastor. Nato se zastor s knjigo odstire in povest gre naprej v dialogih skoraj po poglavljih, kar jih je uredil že Jurčič. Na ozadju pa se spremeni samo podoba pokrajine ali interjera, ki visi kot razglednica in karakterizira okolje. Tako se pokaže ece-nerija kot stilizirana in samo naznačena, kar je tehnično velikega pomena, kajti v času, ki je danes na razpolago za odrske predstave, mora iti s filmeko brzino mimo nas 16 prizorov. Toda gotovo bi Deseti brat pridobil v naturalistični režiji, kajti še vedno gledamo v njem našo ljudsko povest, zlasti še, ker njegova problematika ne ega v take duhovne glo-bine, da bi se dale izraziti polneje z ekspresioni-stično scenografijo, ki bo slej ko prej ostala samo eksperiment. Zlasti še, ko je vse igranje trdno na naturalistični gladini. Po naši in razpoloženi časa je režija lepo prikazala časi našega biedermaierja ter nas postavila bliže Prešerna, torej še bliže Sotovskemu času grajske skrivnostne romantike, ki jo diha vsa Jurčičeva povest.

Kar se pa tiče dramatičnosti, je Goljev Deseti brat ostal — povest v dramatični dialogizirani obliki. Prav to je, kar smo žutili skozi vseh teh 16 slik: brali smo povest, ki ni bila dramatično razgibana,

Marku Natlačenu na grob

(Ob sedmimi pogrebu)

V duhu gledam Tebe ko pred leti, ko si učil nas in bodril, kako živeti. Otraj Tvoj miren in odkrit, v dobrotno resnost ves zaviti. Za vse imel oči si, in roke. Za vse si skrbel male in velike. A nihče ni deležen bit odlike. Če ni zaslužil ker vedno si pravico z dobrim družil! Veliko zdaj ne bije več srce Zločinska roka luč Ti je ugasnila, luč, ki nam v mraku je zablod svetila? Ah ne! svetila bo vsekdar! Le truplo trudno tja smo položili, v mater zemljo, tja v zemljo milo, ki Tvoje jo srce tako ljubilo; rotila nas, naj bi se mi ljubili. Očel si Ti, a Tvoj ljubezni žar zapustil nam si, — dedščina velika: Za vero, narod dati kakor Ti, vse — če treba tudi srčno kri! Sen smrti sniva Tvoje zdaj telo, a duh Tvoj je in vedno bo med nami, naj noč je, ali jutro se svetlika, uzoji Tvoji nam vodilna slika.

Kar sam si hotel — pošlji nam z nebes!

A. L.

Kdor širi komunistične laži, podpira komunizem in z njim sodeluje.

GOSPODARSTVO

Vpisi v trgovinski register. — V trgovinski register sta bili vpisani tvrdki: Knez Karl Adolf Auersperg, žumska industrija Kočevje, lastnik knez Karl Adolf Auersperg, prokurist Canciani Marko, Oskar Kosler, lesna industrija, Ortnek, imetnik Oskar Kosler.

Obtrniki, ki izdelujejo racionirane predmete (tekstilno blago, oblačilne predmete, obuven in izdelke iz kože) na zalogo, za konfekcionarje gro-siste ali trgovce, naj se nemudoma javijo pri Zdrženi industriji in obrtniki, Beethovnova ulica 10 zaradi informacij glede vodenja novih registrov o prejemni oddaji.

Odprema lesa na ministerijalna nakazila za tromesečje maj—julij in avgust—oktober, se more izvrševati v smislu navodil Visokega komisarijata do 31. januarja prihodnjega leta.

Slovaškoitalijanska trgovina se bo na osnovi novega sporazuma zelo povečala, za leto 1942 je bila predvidena izmenjava v višini 400 milj. slovaških kron, za 1942 pa v višini 600 milj. slovaških kron, sedaj pa se bo povečala na 800 milijonov slovaških kron.

Povečanje družbe Pirelli. Pirelli, znana del-niška družba v Milanu z glavnico 500 milijonov lir bo prevzela naslednje industrijske delniške družbe: Star, Družba za umetne tekstilije v Mi-lanu, glavnica 30 milijonov, Združene tvornice bombaža v Milanu, glavnica 6,5 milj., Italijanska družba za nadomestke ebonita v Milanu z glav-nico 5 milj. lir. Vse tri družbe zaposlujejo okoli 3000 delavcev.

Motocikli na gazogen. V Italiji delajo sedaj praktične poskuse s porabo plinskega pogona tu-di za motocikle, kakor se je to že obneslo pri avtomobilih.

Avtomobilska cesta Pariz-Kanal. Nadaljujejo se dela za zgradbo avtomobilske ceste Pariz—Ka-nal, ki bo široka 40 m. Sedaj so v teku velika dela v saintgermainskem parku, kjer sekajo dre-vesa, da bi napravili pot za novo cesto. Cesta bo posvečena spominu francoskih maršalov in se bo imenovala maršalska cesta.

Rusko bojišče: Alpinski oddelki italijanske armade v Rusiji obstreljujejo sovražne postojanke.

Jožef Löbel

Povest o insulinu

Tedaj je bral lepega dne, še natanko se je spomnil, kdaj: novembra 1920, v svojem najljubšem zdravniškem časopisu »Surgery, Gynaecology and Obstetrics« razpravo Mosesa Barrona. Pisal je o spremembah pankreasovega tkiva, ki se po-javljajo, ako se preliv te žleze s kamenčki zamaši. In takrat se mu odpre oči. Seveda, če je preliv kakšne žleze zamašen, se mora pač žleza epreme-niti, mora prej ali slej odmrtni! Pankreas pa ni ena sama, ni enotna žleza, temveč so v njej poleg žlezastih elementov še oni drugi, otočiči, ki so za zdravljenje sladkorne bolezni edino zveličavni. Če se torej posreči opustiti okolico in tako sprostiti otočiče, jih tako rekoč osamiti — ali ne bodo mar bolj postali učinkoviti?

S to mislijo v možganih se je odpravil mladi, takrat niti tridesetletni Frederick Grant Banting iz svojega malega Londona in se odpeljal v mno-go večji Toronto. Tam jo je zaupal predstojniku visokošolskega fiziološkega zavoda, tudi še mlade-mu in podjetnemu Macleodu.

Dr. Weller je dobro poznal tega Johna Mac-leoda še iz časov, ko je bil profesor za fiziologijo v Clevelandu. Zivo si je predočeval, kako je uče-njak z moško lepo glavo sprejel mladega moža in njegovo idejo. Bržčas ga je bil dolgo z energičnim oesom ostro opazoval, bržčas si je bil gladil go-ste, po angleško pristrižene brke in je na koncu mirno — kakor je bila njegova navada — dejal:

»Prav, mister Banting. Tu vam je laboratorij, tu vam je gospod Best, kemik, ki sicer še študira, pa ni zato nič manj sposoben, in vam bo lahko iz-vrstno na roko. Tu imate poskusnih živali, kolikor se vam jih le hoče. Torej na delo, mladi mož, do-kažite svojo domnevo! Da dozdaj ni nič drugega ko domneva, pač ne boste skušali zanikati?«

Nu da, in zato jo je bil mladi mož pač do-kazal!

Najprej je dognal, da se pri telečnih zarodkih šele v četrtem mesecu njihovega embrionalnega žit-ja pojavijo v trebušni slinavki žlezaste stanice; do takrat sestaja organ zgolj iz tkiva otočičev. Tu skrbni torej narava že nekam sama od sebe za po-trebno osamljenje, treba bi bilo le iz te tvorbe pri-praviti ekstrakt; a to bi bil že čisti ekstrakt osno-vine, ki uravnava sladkor. Prvi dokaz, da je v oto-čičih to, kar so kasneje insulin imenovali, se je po-erešil.

Druga je pribil Macleod. Skot po rojstvu, ki je študiral v Aberdeenu, se je spomnil, da je tamkajšnji zoolog Kennie do-gnal, da imajo nekatere ribe-kostnice, moreki vol-kovi in trutinice, dokler žive, otočiče ločene od siceršnjega slinavkega prebavnega aparata. Pri njih torej nista oba aparata kakor pri drugih ži-valih en sam organ; otočje je prav samostojno in tiči doberš kos v trebušni votlini. Torej je tam tudi že vse na red; narava sama je čedno ločila vsak organ zase. Nič drugega ni treba, kakor to samostojno otočje prečistiti z alkoholom in najči-etejši insulin je pripravljen.

Domneva je bila s tem neoporečno dokazana in torej ni bila več domneva, temveč že teorija. V praksi se s tem seveda ne bo dalo mnogo doseči. Zakaj jasno je bilo, da ne kaže osamljati produk-cijo na teležje embrije, kostnice in slične redkosti; ne, za to bo že treba ubrati takšno pot, ki bo po-kazala, kako se dajo uporabiti lahko dosegljive trebušne slinavke navadne klavne živine, ki jih je dovolj na razpolago.

Tudi do te poti ni bilo več daleč. Treba je »samo« vedeti, kaj je znanost v tej smeri že dosegla, in treba je »samo« genialne misli, ka-ko bi se dali iz danih podrobnosti doseči podobni posledki!

(Dalje.)

»Kirurgija, ženske bolezni in porodništvo.«

Kdor ve za zločinca, pa molči, podpira zločinstvo in je sam zločinec

KULTURNI OBZORNIK

Goljeva dramatizacija »Desetega brata«

Jurčičev »Deseti brat« je gotovo najpopular-nejša slovenska povest, ki jo pozna vse, mlado in staro. Najbolj pa sta jo popularizirala Vavpotič in Govekar, prvi s svojimi izvrstnimi slikami v Mo-horjevi izdaji, ki so tako odlične, da si še danes težko predstavljamo glavne osebe, kakor jim je on začetel zunanjo podobo (n. pr. Krjavclj); drugi pa z dramatizacijo, ki je od leta 1901, dalje šla čez vse slovenske odre in povsod vzbujala ljubezen do naših originalov in do igranja. Vsak boljši dila-tent je se poskušal v takih tipih kakor so Spak, Krjavclj in Dolef, in vsaka ženska bi rada zaigrala Manico... Zgodovina pravi, da je z Desetim bra-tom pridobil Govekar narodo za gledališče in da je to večja njegova zasluga kot pa literarna. Gove-kar — kot dramaturg — je tedaj hotel vse zgodbo strniti v nekaj dejanj po principu naturalistične dramatizacije ter je zato skušal napraviti iz Desetega brata »ljudsko igro«. Po njem so se lotili dramati-zacije tudi Pavel Golja, Delak, Klemenčič in Petan-čič, ki je priredil igro za igranje na prostem. Go-ljeva dramatizacija je doživela svoj krst na odru ob Danilovem jubileju v sezoni 1925-26. Z njo je hotel dati prerez romana v več slikah čim bolj moč po Jurčičevih besedah, pa tedaj ni uspel, kakor se spominjam. Sedaj je to dramatizacijo po-

pravil ter jo na novo zamislil ne kot dramo, temveč kot ilustracijo povesti. In kot taka je bila uprizor-jena prvič letos 13. t. m.

Režija prof. Sesta je teh šestnajst slik, prire-jenih za oder, še bolj poudarila kot ilustracijo epičnega teksta s tem, da je razdelila oder v predstavo, katero je obdala s knjižnico: v kotu sedi bralka Jurčičevih spisov ter bere po načinu režije Hudož-nikov (n. pr. Idiot) povest, ki jo karakterizira velika knjiga stare izdaje Jurčiča, viseča čez ves zastor. Nato se zastor s knjigo odstire in povest gre naprej v dialogih skoraj po poglavljih, kar jih je uredil že Jurčič. Na ozadju pa se spremeni samo podoba pokrajine ali interjera, ki visi kot razgled-nica in karakterizira okolje. Tako se pokaže ece-nerija kot stilizirana in samo naznačena, kar je tehnično velikega pomena, kajti v času, ki je danes na razpolago za odrske predstave, mora iti s filmeko brzino mimo nas 16 prizorov. Toda gotovo bi Deseti brat pridobil v naturalistični režiji, kajti še vedno gledamo v njem našo ljudsko povest, zlasti še, ker njegova problematika ne ega v take duhovne glo-bine, da bi se dale izraziti polneje z ekspresioni-stično scenografijo, ki bo slej ko prej ostala samo eksperiment. Zlasti še, ko je vse igranje trdno na naturalistični gladini. Po naši in razpoloženi časa je režija lepo prikazala časi našega biedermaierja ter nas postavila bliže Prešerna, torej še bliže Sotovskemu času grajske skrivnostne romantike, ki jo diha vsa Jurčičeva povest.

Kar se pa tiče dramatičnosti, je Goljev Deseti brat ostal — povest v dramatični dialogizirani obliki. Prav to je, kar smo žutili skozi vseh teh 16 slik: brali smo povest, ki ni bila dramatično razgibana,

kakor jo je skušal razgibati in v dramatične ele-mente zajeti Govekar, temveč smo gledali ilustra-cijo ter uživali — tipe naših vaških originalov, pa tudi grajske gospode. Deseti brat brez Krjavclja, Spaka in Dolefa bi bil odrsko nemogoče: vsa zgrad-ba povesti je izrazito epična ter le redkokdaj seže v globine dramskega dejanja, komaj ob napetem spopadu Kvasa z Marjanom. Vsa teža leži na tipih, ki so močno karakterni ter zato izredno hvaležni za odrsko oblikovanje. Prav zaradi teh tipov se enov nudi našim dramaturgom v obdelavo, da z njo poskušajo že štiri desetletja, pa se še nobe-nemu ni posrečilo, da bi jo dramsko zadovoljivo postavil na oder. Goljeva dramatizacija pomeni za-nimivo rešitev — v obliki stripa, ilustracije in tako dala najširji okeir, da so se lahke omenjeni karak-terni tipi mogli najbolj razživeti ter dati najbolj jurčičevske podobe. In to je njegova glavna vred-nost in odlika.

Ves uspeh igre tako zavisi od — igralcev glav-nih naših znancev, kakor so Spak, Krjavclj in Dolef. In reči moramo, da so bili ti odlični ter bodo ostali vsakemu gledalcu v spominu. Desetega brata je podal Skrbinaček. Z njim je praznoval nekaj svoj jubilej, saj je pred tridesetimi leti z njim debutiral v našem gledališču z velikim uspehom. (Ob tej pri-liki omenim, da v Govekarjevi dramatizaciji, ne Goljevi, kakor bi kdo sodelil iz njegovega inter-vjuval) Tudi sedaj je postavil v maski in igri od-lično figuro in posrečilo se mu je združiti jurči-čevsko malo neskladno zamisel vaškega polepuha, fingiranega Desetega brata, ki ima tudi nekaj grajskih skrivnosti, kretanj in — izobrazbe. Tako veže Spak vas in grad v enoto ter je posrednik

med obema svetovoma. Cesarjev Krjavclj pa je pravi dolenski original, podan tudi v jeziku kot kretnji enako, tako iz celega, da bi ga bil Jurčič vesel, kakor smo ga mi. Tretji v njihovi družbi pa je bil Lipahov stric Dolef, ki je iz vrhnjih plasti padel na dno. Te tri figure vežejo oba bregova — grajskega in vaškega — v eno enoto in podajajo okvir, med katerim se vrši, razvija in »pleta« ter razplete zgodba ljubezni grajske Manice — Levar-jeve — do inštruktorja Kvasa (Drenovec). Dejanje zadržuje Marjan (Verdonik), giblje pa Spak: nje-gova skrivnostne postane v koncu celo najvidnejši problem igre. Tako stopajo v vrh zdaj tipi, zdaj Spak, zdaj razvoj ljubezni — tako da smo ves čas na gladini epično pripovedovane zgodbe, ne drame. Vsi ti nosilci glavnih vlog so dobro podali svoje tipe, pa tudi drugi: Kovič (Obrščaka), Nakrst (sod-nika), Sancinova (kmečki dekle), Juvanova (Kriv-čevko) in Plut (Krivca), Bratina (graščaka) in Peček (dr. Kavesa) itd. itd. ter želi od občinstva veliko priznanje. Jurčičeva povest je stopila nazorno pred naše oči ter zaživela v odrskih ilustracijah, ki jih je vezala v povestni okvir ga. Kraljeva z lepim branjem začetnih odstavkov v nova odrska po-glavlja.

Vsi, ki ljubijo Jurčiča in njegove originalne, bodo radi šli v gledališče pogledat njih žive kretnje in podoživljat domačnost našega Jurčiča in ljudi iz prvega slovenskega romana, kakor jih je tako zvesto postavil na oder Golja in jih v režiji v pravo idilično staro razpoloženje časa in roman-tičnih razmer postavil Best.

Drobne novice

Koledar

Petek, 23. oktobra: Klotilda, devica in mučenica; Ignacij, škof; Servand, mučenec; Roman, škof; Domitij, spoznavalec.
Sobota, 24. oktobra: Zaveznica umirajočih; Rafael nadangel; Evergist, škof in mučenec.
Lunina sprememba: ščip: 24. oktobra ob 5.05. Herschel napoveduje spremenljivo vreme.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl g. Viktor Arsseneg, strojni stavec v Učiteljski tiskarni in dolgoletni knjižničar v knjižnici Pokrajinske delavske zveze. Pogreb je bil v sredo, 21. t. m. Naj v miru počiva! Zaljubljen naš skromen sošalec!
† V Ljubljani je družini g. Franceta Pibra umrl v nežni mladosti sinček Primožek. Naj se veseli med nebeskimi krilatci. Užalosteni družini naše sošalec!

Gjubezen do zemlje, borba za grunt in očetnjava.

je vseb na prelepega romana, ki je najpomembnejše izvorno celo zadnjega časa

»GORIČANEC«

nap sal Stanko Kociper, 376 strani. Umetniško opremljen, Lir 60.—. Roman je iz zbirke »Naša knjiga« 11. polletje.

IZIDEJO SE TRI KNJIGE:

Salvaneschi: PAGANINI-CHOPIN
Dickens: DORRITOVA NAJMLAJŠA I-III
Naročnina za vse štiri knjige je L 168.—, lahko plača se v 4 obrokih po L 42.—.

Založba »Naše knjige«

LJUDSKA KNJIGARNA v Ljubljani
Pred Školijo 5 — Miklošičeva cesta 5

— Jesenski dež. Oktobar, ki je v vremenskih zapisih Ljubljane označen kot mesec z najvišjim mesečnim padavinam povprečnikom, nam je letos res prizanesel z dežjem in hujšimi nalivi. Naklonil nam je doslej izredno lepo jesensko vreme, samo zadnje dneve je prinesel velik vremenski prevrat. V sredo, dan sv. Uršule, je bilo sprva močno megleno. Visoke megle so se podile po vsej barjanski in gorenjski ravnini. Pozneje so se megle dvignile v višje zračne plasti in sonce je posijalo prav prijetno. Toda pozneje so se začeli nad Ljubljano zgoščevati kopicasti deževni oblaki. Ponoči se je med bliskom in gromom, kar je za oktober redkost, vilo in je ob 23.05 tja do 5 zjutraj v četrtke močno deževalo, nato pa enakomerno in lahno še čez 7, nakar je okoli 9 v četrtke dopoldne prenehalo deževati. V tem času je padlo po obroču do 25.4 mm dežja. To pomeni, da so se nad mestom zlele znatne množice dežja. Letošnji oktober je doslej imel le 3 deževne dneve z 32.2 mm dežja. Tudi lani smo imeli te dneve obilo dežja. Deževati je prav za prav začelo od 21. na 22. oktober ponoči, bilo je pa takrat le 2.3 mm dežja, toda naslednji dnevi so bili tja do 26. oktobra »tla deževni, hkrati mrzli, tako da je začelo počasi snežiti, ko je pritisnil med dežjem v nižjih plasteh močan sever. V torek je bilo razmeroma toplo in sončno, saj je bil do 16.00 dnevi temperaturni maksimum 16.8, ko je bil prejšnji dan 10.3. Tudi jutranji minimum se je dvignil na 4.8. Barometer ni do četrtke pokazal večje spremembe, dvignil se je samo za desetinko milimetra, tako da je dosegel 766.3 mm.

— S kromom se je polil. Stiritletni delavčev sinček Franc Gerželj iz Prapreč pri Crnomlju se je ukal v kuhinji okrog štedilnika. Ko je njegova mati za hip odšla iz kuhinje, je fantek prijel za lonec s kromom, ki se je prevrnil. Otok se je zelo hudo opeklo po vsem životu.

— Z voza je padla devetletna hči kočarja Marija Rebernikova in si zlomila levo nogo in več reber. V Globodolu pri Mirni peči se je igral na domačem travniku šestletni Janeček Ogorelec, posestnikov sin; med igranjem pa je tako nesrečno padel, da si je zlomil desno nogo. — Gramozno dvigalo je padlo na nogo in jo zlomilo triletnemu sinu posestnika Francu Osredkarju iz Polhovca Gradca. Roko si je pa zlomila osemletna posestnikova hči Antonija Plevnikova iz Tomačevega, ko je padla s senika.

— Smrtna nesreča planinca na Karavankah. 18 letni Walter Neumayer iz Celovca je šel z večimi tovariši na plezalno turo v Karavanke in sicer na Košuto. Malo preden bi dosegel svoj cilj, je padel z okrog 200 m visoke stene in obležal mrtve.

— Smrt nemškega kiparja. Na Dunaju je v starosti 87 let umrl kipar Rihard Kauffungen. Bil je dolga leta učitelj na kiparski šoli dunajske ženske akademije in je bil član dunajskega umetniškega društva. Njegovo najbolj znano delo je Rafael Donnerjev spomenik na Schwarzenbergovi palači, tudi Rainerjev vodnjak je njegovo delo.

— Prijet židovski industrijalec v Bolgariji. Nenadna revizija pri treh velikih industrijskih podjetjih v Bolgariji je dognala, da je glavni delničar, neki žid, svoje delnice v vrednosti enega milijona levov z navidezno prodajo prenesel na Bolgare. Pri preiskavi v njegovem stanovanju so našli 30 kg zlata v vrednosti 12 milijonov levov. Zlato so v korist države zaplenili. V krojaški delavnici nekega žida so našli 650.000 levov, ki so jih zaplenili, ker niso bili prijavljeni. Prizadeti bodo strogo kaznovani.

— Posebne nemške znamke. Na Dunaju zboruje evropski poštni kongres. Nemška pošta na upravo je ob tej priliki izdala tri posebne znamke in serijo posebnih dopisnic. Znamke so po 3, 6 in 12 pfenigov z doplačilom 7, 14 in 38 pfenigov. Osnutek za te znamke je naredil umetnostni slikar Neerwald iz Berlina. Znamki po 6 in 12 pfenigov sta izšli najprej v dvobarvnem tisku. Dopisnica velja 6 pfenigov z doplačilom 14 pfenigov.

— Lrtovanje nemških otrok na Madžarskem. Letos je v poletnem času preživel na Madžarskem počitnice okrog 8500 otrok, organiziranih v mladinski organizaciji »Hitlerjugend«. Otroke so na Madžarskem zelo prijazno in gostoljubno sprejeli v nemških družinah. Te dni se je vrnila v Nemčijo prva skupina nemških otrok, v kateri je bilo 800 deklic, ki so preživele počitnice na Sedmogorju in v Bački. Od njih so se poslovili zastopniki nemškega poslanstva v Budimpešti, nemške narodne manjšine

in madžarskih oblasti. Nemški poslanik von Jagow je v kratkem nagovoru poudaril pomen te počitniške akcije in se v imenu nemškega naroda zahvalil madžarski vladi.

— Nova železnica na Slovaškem. Slovaška vlada je sklenila zgraditi novo železniško progo, ki bo vezala Slovaško z generalno gubernijo. Z deli bodo pričeli prihodnje leto.

— Pogrešani čez 27 let v Rusiji najden. Veliko veselje je te dni doživel 77 letni upokojenec Pavel Beifuss v Monakovem. Prejel je iz Sovjetske Rusije pismo, v katerem sprašuje Ludovik Beifuss, ki je v prvi svetovni vojni leta 1915 izginil, če njegovi starši, bratje in sestre še živijo. Priložena je bila fotografija, po kateri je oče spoznal svojega sina, ki je pisal, da se mu dobro godi in da je za tolačja pri Nemcih.

— Krilati hotelski tat. V Kelbri am Kyffhäuser so bile v nekem hotelu gostu iz njegove sobe ukradene potne marke in denarnica. Ugotovili so, da je vse to odnesel krokar, ki je prišel v sobo skozi okno. Vendar se ni posrečilo prijeti krokarja, še manj pa dobiti nazaj ukradene predmete. Krilati hotelski tat se je dvignil visoko v zrak in ga ni bilo več videti.

— Tat najden pod vrečo moke. Ko je v nekem kraju v Bresciji trgovec z moko stopil zjutraj v svoje skladišče, je našel tam mladega moža, ki je sedel na tleh in bil naslonjen na zaboj. Čez kolena mu je ležala težka vreča moke. Mladi mož je mirno spal. Trgovec je poklical karabinerje, ki so dvignili težko vrečo moke in zbudili tatu. Priznal je, da je ponoči vlomil v skladišče, da bi ukradel moko. Pri tem pa mu je padla težka vreča moke na ramena. Zgrudil se je na tla, vreča pa mu je zdrknila na kolena, da je ni mogel odstraniti in se sploh ni mogel gani. Tako je moral ostati v skladišču in je pri tem zaspal.

Ljubljana

— Ob sedmimi pogreba pokojnega g. dr. Marka Natlačena bo sv. masa zadušnica v farni cerkvi sv. Petra v petek ob 8 zjutraj.

— Na praznik Kristusa Kralja, v nedeljo, 25. t. m. bo v dramskem gledališču prva popoldanska predstava »Oče naš«. To izvorno učinkovito odsko delo prikazuje 7 podob iz življenja, ki jih je na podlagi Gospodove molitve napisal E. Gregorin. Uprizoritev nudi mnogo lepega. Zato predstave očenaša zelo priporočamo. Zateček bo ob 15. konec ob 17.45. Ker je zanimanje za to predstavo veliko, si nabavite vstopnice že v predprodaji, ki je čez dan pri dnevnih blaginjah in v Operi od 10.30 do 12.30 in od 16 do 18.

— Italijanske, nemške in francoštine se najhitreje perfektno naučite, če obiskujete naše priznane, uradno dovoljene, dnevne ali večerne, nadaljevalno-konverzacijske in začetne jezikovne tečaje. Učnina zmerna. Zahtevajte nove prospekte. Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2.

— Kdor se želi naučiti vseh modernih jezikov, posebno italijanske (za začetnike in spretnije), naj se prijavi: Mesni trg 17-I. Po uk trikrat tedensko. Prijavljanje dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16.

— Prepoved glede dragih kovin in kamnov. Lani 3. septembra je bila izdana in objavljena uredba o prepovedi odtujitve in izvoza dragih kovin in dragih kamnov, ki določa prav stroge kazni za vse kršitve te prepovedi. Določene so zaporne kazni po več let poleg visokih denarnih kazni. V Ljubljani je bilo e to prepovedjo močno zaježeno verženje in tajno prekupčevanje zlatnine, srebrnine in drugih dragocenosti. Vse kršitve te uredbe pa ne spadajo pred navadno, civilno kazensko sodišče, marveč pred vojaško sodišče. Sprva so te kršitve sodili sodniki okrožnega sodišča, zdaj je točno določena edinole pristojnost vojaškega sodišča za omenjene zločine. Po tej uredbi lahko ima človek tudi sitnosti, ko napravi kako uslugo in vzame n. pr. v zastavo kako zlatnino. Je bolje, da so ljudje pri vseh takih poslih sila previdni, kajti dostikrat lahko tudi nasadejo, ko je bila zlatnina ukradena in jo je potem tat ekušal samo zastaviti, da je dobil za zlatnino primerno vsoto denarja.

— Življenje na živilskem trgu. Kakor bolj lezemo v zimo, ko so noči dolge in dnevi kratki, tako tudi opažamo, da se pričneta življenje na živilskem trgu mnogo pozneje ko v poletnih dnevih. Zdaj prihajajo prvi na trgu zaposleni ljudje šele po 7. uri. Tako-le okoli 8.30 trž šele nekoliko oživi, ko začno postavljati razne klopi na drugem otku. Branjevi se pojavljajo okoli 8, nekateri nekoliko poprej, druge prodajalke pa pripeljejo zelenjavo in sovčije okoli 9 dopoldne. Teg postane najživljnejši šele okoli 10.

— Brez skrbi ste za uspeh svojega otroka, če ga dnevno pošiljate po dve uri k razlagi, izpraševanju, popravni sestavi nalog itd. Učimo dijake(inje) vseh srednjih, strokovnih in ljudskih šol. Važno za tiste, ki iz kakršnihkoli vzrokov ne morejo redno posestati šolskega potoka. Prijavljanje dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16. Korepetitorij, Mesni trg 17-I.

— Velik proces pred 40 leti. V Ljubljani se je jeseni pred 40 leti razvijal senzacionalen proces, ki mu je tvorila ozadje vso evropsko javnost zanimajoča afera nekega barona Ernesta Wallburga, nezakonskega sina habsburškega nadvojvode Ernesta, ki je nekaj let od leta 1878 bival v Ljubljani kot oficir ter je stanoval v nekdanji Auerspergovi palači, kjer je zdaj mestni muzej. V bližini te palače pa je stanovala Lavra Skubiczeva pl. Wallburg, v katero je bil nadvojvoda sila zaljubljen. Sin te baronice Ernest se je okoli leta 1899 pojavil v Ljubljani ter se izdajal, da je legitimen sin

Turista med seboj

Res prekrasen razgled bi imela od tu, če bi ne bilo pred nama teh neumnih gora.

Italijanski oddelki obstreljujejo z možnarji sovražne postojanke na egiptovskem bojišču.

nadvojvode. Njegov tajnik Maks Staudinger je pozneje iztrgal in ponaredil poročni list, napisan in podpisan od vojaškega kurata in datiran od 21. aprila 1898. Na podlagi tega poročnega lista in še drugih dokumentov je baron Wallburg zahteval od dvornega maršalata primerno dediščino po nadvojvodi Ernestu. Baron je drugače živel zelo bedno in je bil nazadnje plačljivi višji natakar v Budimpešti. Baronovega tajnika so leta 1901 aretirali in nazadnje po 11 mesečni preiskavi pred ljubljanskim kazenskim sodiščem obtožili zločina sleparije. Razprava je bila tajna. Zaslizane so bile različne priče. Za razpravo pa je v evropskem tisku vladalo veliko zanimanje. Nekateri listi so poslali v Ljubljano celo svoje poročevalce, ki so za svoja poročila izdali prav znatne vsote. Tako je neki poročevalec na pošti plačal nad 200 glđ za brzojavno poročilo svojemu listu. O Wallburgovi aferi je bilo napisanih več brošur, ki so slikale razmerja in življenje Habsburžanov. Baronov tajnik Maks Staudinger je bil pred ljubljanskim sodiščem obsojen na 4 mesece navadne ječe.

— Še nekaj o pečenem kostanju. Kostanjarji so zadnje dneve postali prav zaposleni ljudje. Druga leta so navadno dopoldne mirovali in niso pekli kostanja. Sedaj ga prično peči, že razmeroma zgodaj. Opoldne imajo kostanjarji že velik naval občinstva, ki letos kaj rado kupuje lepi kostanj. Nekateri bi radi pokupili kar cele zaloge pečenega kostanja, toda kostanjarji upoštevajo tudi druge, manj premožne meščane. Sami nekatro pravično razdeljujejo pečeni kostanj med kupec.

Naznanila

— GLEDALIŠČE: Drama, Petek 23. oktobra ob 15. »Vdova Rošinka«. Izven. Zelo znizane cene od 10 lir navzdol. — Sobota, 24. oktobra: Zaprti. — Nedelja 25. oktobra ob 10.30: »Poročno darilo«. Izven. Zelo znizane cene od 10 lir navzdol. — Ob 15. »Oče naš« Izven.

— Opera, Petek, 23. oktobra: Zaprti. Sobota 24. okt. »Seviljski brivci«. Red B.

— ROKODELSKI ODER. Opozarjamo na veselo komedijo, katero bo uprizoril Rokodelski oder v nedeljo ob treh. Prvo dejanje se godi v vlakcu, drugo v pisarni tvrdke »Brandi« in sinu, tretje pa v gledališki garderobi med predstavo. Vse tri in obtem globoka vsebina ter dobra zasedba posameznih vlog sta porok, da se nam obeta res dobra in zanimiva predstava. Vstopnice so v predprodaji na dan predstave (v nedeljo) od 10-12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova ulica 12, I. nadstropje.

— RADIO, Petek, 23. oktobra, 7.30 Operetna glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijansčini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Pisana glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijansčini — 13.15 Pet minut gospoda X — 13.15 Poročila Vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini — 13.20 Operetna glasba — 14 Poročila v italijansčini — 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Siljanec — glasba za godalni orkester — 14.45 Poročila v slovensčini — 15.15 Duet harmonik Malraž — 17.45 Koncert celista Cende Sedlbauerja, pri klavirju Marjan Lipovšek — 19 »Govorimo italijansko«, prof. dr. Stanko Lehen — 19.30 Pisana glasba — 20 Napoved časa, poročila v italijansčini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini — 20.30 Vojaske pesmi — 20.45 Znani dueti — 21.15 A. Nicotera: Pogovor s Slovinci — 21.25 Koncert radijskega orkestra, vodi D. M. Siljanec, sodeluje sopranistka Ksenija Vidali, operna glasba — 22 Koncert šramla Ljubljana — 22.30 Koncert violonista Leona Pfeifferja, pri klavirju Marjan Lipovšek — 22.45 Poročila v italijansčini.

— LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5 mr. Deu-Klanjšek, Gospodetska cesta 4, in mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

— POIZVEDBE. Izgubila sem 20. t. m. ob 4 popoldne rjavo usnjeno rokavico na Sv. Petra oz. Vidovdanske cesti. Najditelja prosim, naj odda rokavico proti nagradi: Jegličeva cesta 9.

— Izgubila sem svileno torbico (rožni venec in drugi maleknosti) od trimošča, Prešernova in Ulica 3. maja. Najditelja prosim, naj jo odda v upravi »Slovenec«.

— Izgubila sem temnorjavo usnjeno rokavico od trgovine Stare-Raska v Frankiškanaki ulici mimo Mavčerja po Hribarjevem nabrežju čez Čevljarski most do Starega trga. Prosim najditelja, da jih odda proti nagradi v upravi »Slovenec«.

Iz Novega mesta

— Na dekliški meščanski šoli v Šmihelu se vrši vpisovanje od 21.—26. oktobra. Sprejemajo se v zavod gojenke, ki obiskujejo ljudsko, meščansko šolo in gimnazijo v Novem mestu. Pogoje za sprejem daje vodstvo zavoda šolskih sester de N. D. v Šmihelu pri Novem mestu. 3. novembra je šolska sv. masa; ta dan naj pridejo tudi gojenke v zavod.

— Vpisovanje obrtnih in trgovskih vajencev in vajenk v strokovno nadaljevalno šolo v Novem mestu bo v nedeljo 25. oktobra od 9—12 v prostorih ljudske šole v samostanu. Delodajalci so dolžni pripeljati k vpisu vse svoje vajence in vajenke, tudi tiste, ki so že obiskovali to šolo. Vajenci in vajenke naj prinesejo k vpisu zadnje šolsko spričevalo, rojstni in krstni list ter učno pogodbo.

S Spodnjega Stajerskega

— V Mariboru je umrl 82 letni bivši šolski sluga deželne sadjarske in vinarske šole v Mariboru Jakob Lepej, ki je več desetletij zvesto in vestno opravljal svojo službo. Kljub visoki starosti je Lepej stopil v pokoj šele pred tremi meseci. Dalje je v Mariboru umrl 70 letni usnjar Alojzij Spindler. V Novi vasi v ptujem okraju je umrla zasebnica Jera Grm roj. Vavhnik.

— Zrtve dela. Pri nekem mariborskem stavbnem podjetju zaposleni 51 letni delavec Lazar Vojm, doma s Hrvatskega, se je z dvigalom ponesrečil. Obležal je nezavesten s hudimi notranjimi poškodbami. — 32 letni ključavničar Antor Kunstl iz Maribora je prišel z roko v stroj, ki mu je odrezal palec in kazalec.

— Poročili so se v Celju: Rudolf Kranjc, Nova vas, in Karolina Ledinek, Celje; Stanko Jezernik in Elizabeta Špuraj, oba iz Celja; Ivan Janc, Celje, in Ljudmila Simšek, Stivnica pri Celju.

Predpisi o klanju kopitarjev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XX št. 291 in smatrajoč za umestno, da se uredi klanje kopitarjev, da bi se ohranilo stanje živinoreje v pokrajini odreja:

Člen 1. Prepoveduje se klanje kopitarjev (konj, oslov, mul in mežgov), ki so še sposobni za delo ali za kakršno koli koristno uporabo.

Razen v primerih zakola v sili so veterinarji klavne dolžni prepovedati zakol kopitarjev brez potrdila o njih nesposobnosti za delo in brez posebne dovolilnice za zakol po naslednjem členu.

Člen 2. Nesposobnost za delo ali za drugo koristno uporabo mora biti ugotovljena s posebnim potrdilom, ki ga izda na lastno odgovornost veterinar obšine, v kateri se žival navadno uporablja za delo.

Dovolilnico za zakol si mora priskrbeti stranaka s potrdilom iz prednjega odstavka pri veterinarskem odseku kmetijskega oddelka Visokega komisariata.

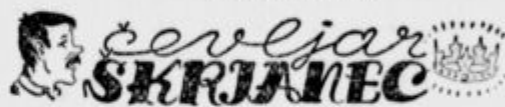
Člen 3. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje hujše kaznivno, upravno po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 v denarju od 500—5000 lir. Odredi se tudi zablamba v nasprotju s gornjimi predpisi zaklanj kopitarjev.

Člen 4. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse nje nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 19. oktobra 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli,

33.

NATO STA ODSLA NA DVORIŠČE H KOZOLCU IN TAM IZVLEKLA PAR SNOPOV. IZ NJIH STA NAPRAVILA DVE POSTAVI: ENO STA POKRILA S SKRJANCEVIM KLOBUKOM, DRUGO PA S PRINCESKINO RUTO.

34.

OBE SLAMNATI POSTAVI STA PRISLO-NILA K VODNJAKU IN SE TIHO SPLAZILA IZ GRADU.

Praktični migljaji za domačo telovadbo

Za »brata osla«, da ne bo opešal

Gundar Haegg se lahko posmehuje ljudem, ki začnejo vsak trening z obveznimi gimnastičnimi predvajami, ali pa onim, ki se klanjajo vsako jutro pri odprti oknih stenam in svažo z rokami v prostor krog sebe. Lahko je njemu, Haegg, ki ga je obiskala rojenica v podobi amaconke in mu podarila lastnosti neukrotljivega vranca. Haegg je vitez in močan hkrati, njegovi dolgi kraki ne poznajo utrujenosti in v teku čez dno in strni se počuti udoben kot človek, ki se poda na jesenski sprehod. Haegg je rojen tekač, njegov način življenja pa je bil že od mladih nog takšen, da ni poznal enostranskega duševnega dela, ki te priklene k mizi, dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom, da te mine vsa tista mladostna gibčnost, ki si je imel vsaj kolikor toliko.

Lahko je Haegg, ki je dobil telo, podobno vranu, če pa je nam navadnim zemljanom z bežnim »bratom oslom«, ki se v svoji trmi upira vsemu, kar je zanj dobro. Le jed in pijača mu prijeta, v ostalem pa bi rad lenaril, posedal in kadil dobre cigare. In če ga kljub vsemu od časa do časa požene v dir, ti sopiha kot kovaški meh, če mora na visoko drevo, da bi obiral sočne hruške, se zgovarja z vrloglavico in če mu naložiš koš premoaga, da bi ga prinesel v drugo nadstropje, da ga ne bo zeblo, bo tarnal, da se mu dela črno pred očmi. Kako tudi ne? Revše ni vajeno dela in se upira, če ga zgrabiš spet bolj trdo, da bi služilo svojemu namenu. Mišice so izgubile moč, sklepi so postali okorni, hrbtnica drvena.

V jeseni navadno, ko se umakne človek v svoje prebivališče in ko je vse tako urejeno, da prevleči sediš in premalo hodiš in delaš, se sponiš tudi na to, da bi bilo prav in primerno poskrbeti za brata osla, da ne bo hiral. Ko je zanj manj dela ali ko ga sploh ni, pride vsakomur prav tisto klanjanje praznim stenam in svažanje z rokami v prostor krog sebe. Nič za to, če se zdi domača telovadba nekaterim preveč »nadebudniška« in starokopitna. Koristna je in potrebna, pa je zato ne gre zametavati. Seveda je šport prijetnejši in učinkovitejši od domače gimnastike; če ga pa ni ali če zanj nimaš časa in priložnosti, boš gojil vsaj tisto, kar ga nadomestuje. Kdor hoče uživati v sonatah, ne bo zametaval klavirskih vaj, ki zahtevajo toliko priložnosti in potrpežljivosti; kdor pa hoče dati duška svoji vedrosti na snegu ali ledu, v skokih ali igrah z žogo, bo rad poskrbel za tehnično izšolanost svojega telesnega instrumenta. To morajo vedeti zlasti športniki, pa tudi vsi ostali, ki jim ni vseeno, kako je s telesno kondicijo.

Kako je treba telovaditi in kakšne vaje je treba gojiti, o tem so napisane obširne knjige. V dnevnem listu ni prostora za to, da bi ponavljali teorijo o mišični hitrosti in moči, pa o razteznosti sklepov, o telesni spretnosti, sproščenosti in vztrajnosti. Prijatelj, ki so dobre volje, dajemo na kratko naslednja navodila:

Ko se zjutraj zbudite, skočite iz postelje, odprite okno in pričneite z jutranjo telovadbo. Samo deset minut boste porabili za vaje, ki jih danes objavljamo. Delajte z vno in prepričali se boste, da vam bo dobro storilo. Pošteno se boste pretegnili, mišice boste okrepili, sklepe razgibali, pljuča prežrečili, srce poživilo. Samo začeti je treba!

Prva vaja: Postavite se lepo pokonci, vdahnite malo več zraka, da bode prsa napeta, dvignite glavo in pričneite mahati z rokami v smeri naprej nad glavo. V mislih si poveljujte: leva, desna, leva, desna... Delajte tako, kot da ste najbolj navdušen muzikant s činelami. Učinek vaje morate čutili v ramenih. Ponovite 16 krat!

Druga vaja: Dvignite roki visoko nad glavo in jih iztegnite. Potem se globoko priklonite, tako globoko, da se dotaknete s konci prstov tal. Razumete, da pri tem ne smete upogibati kolen! Za tem

se spet vzravajte. Hrbtnica bo postala bolj prožna in tudi mišice boste pretegnili, če boste ponovili to vajo vsako jutro vsaj osemkrat. Ko se pripognete, izdihnite, ko pa se vzravate, vdihnite.

Tretja vaja: Dvigajte kolena k prsim! Najprej levo osemkrat, nato pa še desno. Dvigajte kolena naravnost naprej in gor, kakor to delajo sprinterji v diru. Samo energično in bliskovito hitro dviganje boder bo imelo pravi učinek.

Četrta vaja: Predstavljajte si, da ste na smučeh in da drвите po klancu navzdol. Ne pozabite: stopala vzporedna, spustite se v prežee čepenje, nagnite se naprej. Zibajte se v čepenju gor in dol in ponovite 16 krat. Prožno se spuščajte iz vzravneve v čepenje in spet nazaj.

Peta vaja: Lezite na hrbet in položite roki na tla nad glavo. Sledi odlična vaja za trebušne mišice: počasi dvignite spojeni nogi do navpičnega položaja in ju spet poveste do ležanja na tleh. Ponovite osemkrat.

Šesta vaja: Razširite nogi in počepnite, roki pa skričite, kot da držite težkoatletsko ročko (če jo imate v rešenici v rokah, tem boljše!). Energično se vzravajte in sunite z rokama prožno navzgor. Nato spet upognite kolena in skričite roki. Ponovite vajo osemkrat.

Po telovadbi se umijte, osvežite z mrzlo vodo in krepko odgrnite z brisačo. Tako telovadite vsako jutro. Po nekaj mesecih jutranjega treninga se boste prepričali, da ni bilo škoda časa.

Ljubljanski nogomet v nedeljo

V nedeljo 25. t. m. bodo nadaljevali z nogometnim sporedom na igrišču Ljubljane po temle urniku:

Turnir za juniorje (igralce do 16. leta): ob 10.30 Zabajak : Vič, ob 11.30 Dop. tobačne tovarne : Mladika.

Turnir prvorazrednih: ob 13.30 Mladika : Ljubljana (I. skupina); ob 14.50 Dop. tobačne tovarne : Zabajak (II. skupina); ob 16.10 Mars : Vič (II. skupina).

Vstopnina k dopoldanskim prireditvam znaša 1 lro, k popoldanskim pa 2. Nogometna zveza opozarja sodelujoče klube, da morajo poskrbeti za stranskega sodnika in za dva starjša člana, ki bosta vršila dolžnost reditelja.

Šport v kratkem

Koroška kotlarska zveza je priredila v nedeljo cestno dirko na 165 km, katere se je udeležilo poleg domačih dirkačev tudi nekaj Dunajčanov, Mariborčanov in Jeseničanov. Od znanih štajerskih kolesarjev sta manjkala samo brata Gregorič. Prvi je prispel na cilj Josef Schwamm iz Lienza v 5 urah 14.30 min. Temu so sledili Podmilšek iz Maribora, ki je zaostal za 15 minut, Kraška z Dunaja in drugi. Zanimivo je dodati, da je dirkala med moškimi tudi neka Marija Bren iz Kranja.

Kranjska nogometna enajstovica, ki sodeluje pri okrožnem prvenstvu, je gostovala v nedeljo v Celovcu. Izid tekme s športno družino SS Celovce je bil neodločen 2:2 (1:0).

V štajerskem nogometnem prvenstvu bi bilo omeniti naslednje: mariborski Rapid je igral doma proti Leibnitzu in zmagal s 5:2 (1:0); SK Železničar iz Maribora je gostoval v Gradcu proti tamšnjim poštarjem in remiziral z 1:1 (0:0); v razredu za Spodnještajercer so igrali Trboveljčani v Mariboru proti poštarjem in jih premagali s 4:1 (2:1); prijateljska tekma med Celjani in Beljačani je končala neodločeno 2:2.

Vrstni red najboljših igralcev tenisa je dolečil načelnik nemške teniske zveze takole: po uspehih letošnjega leta je prisodil prvo mesto Madžaru Asbóthu, drugo pa Italijanu Cucelliju. Tema sledijo Tanasescu (Romunija), Romanoni (Italija), Mititi (Hrvatska), Koch in Gies (Nemčija), Pallada (Hrvatska), Del Bello (Italija) in Gabori (Madžarska).

V teku na 10.000 m se je povzpel Madžar Szilagyi med najzmogljivejše tekače na svetu in postavil izvrstno znamko 30:23.2.

A. Fogazzaro: 19

Palača ob jezeru

Marina se je medtem sprehajala po vrtu ob jezeru z nekim majhnim gospodom v dolgi suknji in velikimi stopali, ki ni vedel, kako naj hodi, kje naj ima roke in ki se je ves čas smehljaj. Bil je ubogi zdravnik iz R... ki so mu vsi rekli »likar«, ker si je barval brado. — Kaka škoda, gospod zdravnik, — je dejala Marina, se naslonila na ograjo, ki je ločila vrt od jezera in gledala sončni zahod: — kaka škoda, da mi ta znak škoduje. Zakaj mu ne dodate česa, kar bi meni koristilo? Zdravnik je vzdihnil, sklenil roke, sklonil glavo na desno ramo in začel smehljaje se: »Če bi mogel, gospa markiza, če bi mogel.« Ničesar drugega ni mogel reči. »Pomislite, Ali bi ne bilo mogoče zgraditi zame hišico iz stekla in železa, kakor jih delajo za redke cvetlice ter jo napolniti z mehkim blagodejnim zrakom? Zakaj ne rečete ničesar, gospod doktor? Povejte mi, kaj se bo zgodilo z mojim srcem in z mojimi živci, če mi ne naredijo hišice?«

»Ne vem, gospa markiza, ne vem. Posebno srce bi lahko zelo trpelo. (Če bi ne bil tak osel, — si je dejal zdravnik, — bi zdaj lahko rekel kaj prav ljubečljivo). Seveda, če ima kdo kakor vi, srce občutljivo...«

»Za zrak... je dodala Marina. »Za zrak... je ponovil možiček, »mu to v gorskem podnebju povzroča močno utipiranje. Če pa je utipiranje zelo pogosto, lahko pride do resnih obolenj.«

»Kako ste ljubeznivi! Kaj pa živci?« »Seveda tudi živci. Vaši živci bi v tem podnebju polagoma naredili revolucijo. Hoteli bi

sami zapovedovati in postali bi nasilni. Saj me razumete? Ta zrak je zelo primeren za vas, a le za tri ali štiri mesece na leto, ne več.«

»Ali to resno mislite?« »Seveda.« Marina se je zresnila in mu dejala: »Pazite, da ne boste tega pripovedovali stricu. Mislim, da, da hočem iti drugam. Nikdar ne bom tega zahtevala od njega. Raje se bom zadovoljila s tem zrakom, ki mi škoduje. Nisem niti stara niti grda in si tudi ne želim, da bi postala taka. Ali se vi želite postarati?«

Kakor sladkorček iz mete daje v prvem trenutku nek nejasen občutek, da človek ne ve ali je žareč ali hladilen, tako so Marinine besede in pogledi, ki jih je spremljal, vplivale na zdravnika. Čeprav je bil star in grd, se je še vedno čutil mladostnega. Oprezal je za vaški deklet, zadnje čase pa si je domišljal, da je zaljubljen v Marinino sobarico Fani. Zdaj pa je ob Marininih besedah, ki se mu je zdela kakor boginja, h kateri si ni upal dvigniti pogleda, skoraj izgubil glavo. Ni opazil ironičnega smehljaja okrog dekletovih ust. Tudi ni videl grofa, ki jima je počasi prihajal nasproti s sklonjeno glavo in z rokami sklenjenimi med hrbtno in suknjo, ki je bila odpetja in nazaj zavahana.

»Kaj je napisano na pesku, stric?« ga je smehljaje se vprašala Marina.

»Pisano je, da ste preveč hodile, je odvrnil grof, »in da vam je ta vražji zdravnik dvoril na vse pretege. Ali ni res tako, doktor? Le kar ostanite pokriti. Kako se vam zdi danes moja nečakinja?«

»Skoraj popolnoma dobro se počutim, je pristavila ta. »Povejte to stricu po svoje. Jaz pa vas nikakor nočem poslušati, zato se poslavljam.«

Po teh besedah je Marina ponudila zdrav-

Lov na starine

Španski samostan, ki ga je ameriški časopisni kralj Hearst dal s posebno za to zgrajeno gorsko železnico razdreti in prepeljati v dolino in nato v Ameriko, je bil to pomlad naprodaj za 19.000 dolarjev. Newyorška tveška Gimbels je upala, da se ga na ta način prej iznebi. Spočetka je stal pol milijona dolarjev in prav toliko je stal nekoč prevoz deset tisoč zabojev iz Španije, ki so bili polni kamena. Potem se je cena znižala na 100.000 in potem na 50.000 dolarjev. V začetku tega meseca je bil španski samostan še zmeraj neprodan v nekem skladišču na severu Newyorka. Sicer pa je nakup starin v poslednjih mesecih kakor vročinski val zgrabil Newyork in druga ameriška veelemera. Slikarske galerije, prekupčevalci a starinami in dragulji se ne spominjajo, da bi bili kdaj imeli take kupčije, kot jih imajo zdaj. Leta 1929, so kupovali starine in dragotine le lastniki velikega premoženja, a zdaj jih kupuje vsakdo. Dražbene dvorane so prenapolnjene. Pokrajinske slike flamskih slikarjev, portreti, krožniki iz kositra, rubini in safirji, star porcelan, kakor tudi najbolj neokusne drobnarije — vse to je tako zaželeno, da stojijo ljudje v vrstah pred izložbami. Bogati emigranti, ki so v prejšnjih letih koj, ko so se priselili iz Evrope, spravili v denar svoje zaklade, se zdaj trudijo, da bi si jih čim več spet prisvojili. V nekem poročilu iz Newyorka je omenjeno, da so v pretekli polovici leta tretjino vseh umetnin in dragocenosti kupili evropski priseljenici. Cene dan za dnem rastejo. Neka verižica iz črnih biserov je v neki manhattanski trgovini stala 300.000 dolarjev. Pred nekaj leti so jo baje še videli krog vratu neke balkanske princeze. Se pred dvema letoma bi bila težko dobila kakega kupeca zanj.

Mali oglasi

Šivalni stroji

Šivalni stroj pogrezljiv, siva naprej in nazaj, nemške znamke, prodam. Pred skofijo št. 19, hišnica.

Službe

Dobe: Služkinjo kot pomoč v gospodinjstvu k odrasli družini — sprejmem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 5785.

Hlapca

takoj sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5775.

Prodamo

Otroško posteljico belo pleskano, s mrežo in aluminic, vse popolnoma novo, prodam za 900 ltr. Dolenjska c. 13-1.

Ventilator

namizni, naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5770.

Knjige

Grudnovno zgodovino 4. zvezek kupim ali dam zanj v zameno katerega od naslednjih zvezkov: 5. 7 do 14. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Gruden« 5788.

SGARAVATTI SEMENTI S. A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc. Semena za zelenjavo, krmila itd. Chiedere offerte. — Zahtevajte ponudbe.

Avviso importante

La Soc. Italiana Nota d'Oro di Osimo (prov. di Ancona), inaugurando il nuovo stabilimento, desidera favorire 200 nuovi Clienti nell'acquisto delle sue fisarmoniche di fama mondiale. — Mettete pertanto in vendita 200 strumenti del modello IMPERO, con voci in 3a/5a e 1/2 registro, di segmenti prezzi eccezionali di propaganda 34 tasili 48 basov; nr. list. 1700 per L. 1450 37 " 80 " " 2150 " L. 1850 41 " 120 " " 2550 " L. 1850 Per poter beneficiare di tale occasione eccezionale occorre 1° Inviare subito l'ordinazione alla Soc. Italiana NOTA D'ORO di Osimo (provincia di Ancona), accompagnata dal relativo importo. 2° Unire all'ordinazione la presente inserzione pubblicitaria. La NOTA D'ORO garantisce per cinque anni tutti i suoi strumenti da ogni difetto di fabbricazione. L'imbello e il tras-orto nel Regno dei suddetti 200 strumenti è gratuito.

NOTA D'ORO armonica di classe poznana harmonika

Alte qualità foniche - Eleganza impeccabile - Costruzione perfetta Visuale giasbene zmožnosti - Brezhibna eleganca - Popolna izdelava

Važen oglas

Soc. Italiana Nota d'Oro, Osimo (prov. Ancona) zeli on otviriti novega obrata omogočiti 200 novim odjemalcem nakup svojih svetovnoznanih harmonik. Zato bo dala v promet 200 glasbil modela IMPERO z glasovi 3a/5a na 1/2 register po sledečih izjemnih propagandnih cenah: 34 tipk 48 basov cena po ceniku L. 1700 za L. 1450 37 tipk 80 basov cena po ceniku L. 2150 za L. 1850 41 tipk 120 basov cena po ceniku L. 2550 za L. 1850 Da se moremo okoristiti s te izredno priliko, je potrebno: 1. nemudoma poslati naročilo z edgovarjajočim zneskom vred na naslov Soc. Italiana NOTA D'ORO, Osimo (prov. Ancona). 2. priložiti naročilo ta oglas. NOTA D'ORO jamči pet let za vse napake pri izdelavi svojih glasbil. Zavezanina in prevoz v Kraljevini sta za zgoraj omenjena glasbila brezplačna.

čolnov, natrpanih z občinstvom. Vsakokrat, ko so godeji utihnili, se je iz drugih čolnov dvignil hrup in vršje. Čolni so tiho drsli po mirnem in temnem jezeru mimo Marine.

Godeji so začeli igrati venček lombardskih narodnih pesmi, ki je navdušil in kar prevzel vse navzoče. Bile so pesmi, ki so zrasle iz njihovih sre in ki odmevajo zdaj med domačimi gorami. Godeji igrajo z nenavadnim ognjem, veslači udarjajo z vso vno in vesli po vodi, čolni drčijo naprej, medtem ko iz njih zadoni pesem.

Naprej veslači! Tudi stari čolnar, sključen nad veslom v sprednjem čolnu, se spomni, da je nekoč bil mlad, se zavrta in poje z drugimi.

Le prepevaj stari čolnar. V pesmi pojemajo zadnje sile tvojega glasu, zadnji žar tvojega srca. Saj so tudi tebe, ko si bil mlad in lep objemala nežne in ljubeče roke.

Tudi Marininega veslača prevzame navdušenje, da pozabi na svoje dolžnosti in se pridruži ostalemu zboru.

Ozračje je negibno. Na pobočjih temačnih gora vsaka travica, vsak listič posluša oddaljene sladke zvoke, ki govore o ljubezni. Na topolih bližnjih travnikov poslušajo slavci. Ob svitu bakelj in balončkov prihajajo na površje vode začudene ribe in tudi te poslušajo. Tudi jezero molči; le narahlo trepetajo ob udarcih vesel, medtem ko zvezde odsejajo na njegovi gladini.

Nocoj gorski zrak Marini ni škodil. Brez dvoma bi ji bil ljubši večer na Velikem kanalu v Benetkah, vendar pa je znala ceniti preprosto poezijo tega pomladnega večera na jezeru in ljubkost narodnih spevov, ki so bili plod ljudske domišljije. Ob misli, da bo bržkone kmalu zapustila gore in jezero, je vse to presojala brez nevolje. Uživala je glasbo in občudovala prizor kot redko slaščico, ki ji je bila prav zaradi svoje redkosti toliko bolj všeč.